

KASTELEN

Steden en staten Groep 7 Handleiding voor de leerkracht

Deze handleiding en de opdrachten zijn bedoeld als aanvulling op de geschiedenislessen over de steden en staten. De lesonderdelen beschreven in deze handleiding bestaan uit extra informatie voor uw geschiedenislessen, met het oog op techniek en met het oog op de opdrachten voor de leerlingen. Verder is er een hoofdopdracht, onderverdeeld in kleinere deelopdrachten die door leerlingen zelf of in groepjes gedaan kunnen worden. De opdrachten vragen van u als leerkracht geen tot weinig uitleg of inspanning. Als laatste zijn er verrijkingsopdrachten voor leerlingen die interesse hebben voor het onderwerp en tijd over hebben naast hun taakwerk.

Informatie voor de geschiedenislessen

Voordat de leerlingen aan de slag kunnen met de opdrachten zijn er een aantal zaken die behandeld dienen te worden in de les. Dit zorgt voor een technisch-historische achtergrond bij het thema kastelen. Het doel hiervan is de leerlingen zich te laten realiseren wat de verschillen zijn met het bouwen van hedendaagse gebouwen.

http://www.kastelen.nl/content/educatiefpakket_deel1.html

Gebruik bijv. deze site voor achtergrond informatie.

- Eye-opener http://www.schooltv.nl/beeldbank/clip/20031127_riddersenkastelen02
- Woordveld/brainstorm over kastelen.
Behandel het onderwerp kastelen, laat de leerlingen hun associaties vertellen, maar stel ze ook vragen. “Wat is het doel van een kasteel?” Er zijn vast leerlingen in kastelen geweest. Etc.
- Filmpjes <http://www.youtube.com/user/castlemagiccom#p/u/5/LeKjMCNjhb4> & <http://www.youtube.com/user/castlemagiccom#p/u/0/ejoNGViMidg> Bekijk de filmpjes aandachtig met de leerlingen en laat de leerlingen vertellen wat hen opvalt. Bij het eerste filmpje moet u denken aan tempo, het gaat misschien te snel. Laat in dat geval het filmpje meerdere keren zien of stop het beeld op cruciale momenten. Stenen, de stenen zijn verschillend van vorm en maat. Geraamte, een geraamte van houten stokken is zichtbaar.
Bij het tweede filmpje wordt er een boog gebouwd. Aandachtspunten hier zijn dat de boog ergens bovenop ligt, bovenop een soort mal. Tempo, het maken van de boog duurt bijna een dag. Stellage bouw, de metselaars moeten steeds een soort stellage bouwen om op te staan. Hoe vertaalt dit zich naar het bouwen van een toren van 40 meter hoog? Waren er vroeger al kranen? Hoe deed men dit dan?
- Besteed ook tijd aan het verschil tussen steen en hout. Kastelen werden al snel van steen gemaakt, maar de meeste mensen leefden nog eeuwen in houten huizen. Hoe kan dit? Hout is eenvoudig te verkrijgen, steen niet. Wat betekend dit voor dorpen? Hout brand gemakkelijk, steen niet.

Hoofdopdrachten

Deze opdrachten zorgen er samen voor dat er een maquette van een deel van een kasteel en enkele houten hutjes worden gemaakt. Eventueel kunnen de leerlingen zelf dingen toevoegen als er tijd en interesse voor is. U kunt zelf natuurlijk ook leerlingen een meer vrije hand geven in het ontwerpen en bouwen van het kasteel of de hutjes. U moet deze opdrachten zien als een basis, niet een verplichtte vorm. U als leerkracht is het nuttig om al op de hoogte te zijn van de technieken die in de opdrachten gebruikt worden, voordat de leerlingen er mee aan de gang gaan. Op die manier kunt u hen optimaal begeleiden. Het is aan te raden om de opdrachten aandachtig door te lezen en te proberen.

Materialen

- Grote triplex plaat (ongeveer zo groot als een tafeltje)
- Metselsteentjes
- Troffeltjes/spateltjes/plastic messen
- Meel, mengkommen en water
- IJslollystokjes
- Satéprikkers
- Draad/stevige wol
- Stro/gras
- Lijm
- Schaar

Verrijksopdrachten

Extra opdrachten naar aanleiding van het thema kastelen. Deze opdrachten zijn optioneel voor de leerlingen. U kunt er voor kiezen om deze opdrachten in de taak op te nemen voor leerlingen die eerder klaar zijn. Doordat deze opdrachten op de website komen te staan, kunnen leerlingen, als zij dat willen, er ook thuis mee aan de slag. Deze opdrachten zijn zo opgezet dat ze meer zelfstandigheid van de leerling vragen en de leerling zelf de details en de diepgang kan kiezen. Bovendien passen de opdrachten bij verschillende intelligenties.

Veel van de opdrachten vragen van de leerling om de resultaten te presenteren aan de rest van de klas. Ik hoop dat u hiervoor de tijd kunt vinden, aangezien het een goede manier is om andere leerlingen te inspireren en op die manier aan kennisoverdracht te doen. Vraag de presenterende leerling ook naar de werkwijze, de keuze van het specifieke onderwerp, wat de leerling geleerd heeft en ook wat moeilijk/makkelijk was. De presentatie, de aandacht en de interesse van u en van de leerlingen zijn de beloning voor het extra werk.

KASTELEN

Hoofdopdracht [Opdrachtkaart]

Het Kasteel

Voor deze opdracht gaan jullie zelf een deel van miniatuur kasteel bouwen. Je kunt deze opdracht alleen doen of in een groepje. Het kan zijn dat je de opdracht niet in één keer afkrijgt, in dat geval kun je later verder of kan een ander het overnemen.

Wat heb je allemaal nodig?

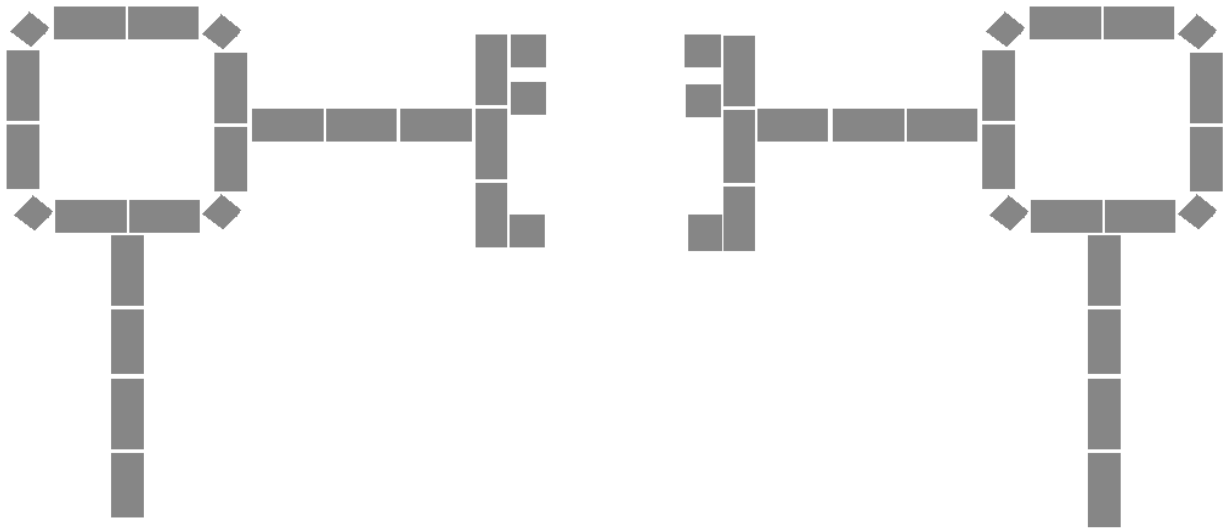
- Metselsteentjes
- Een troffel, spatel of plastic mes
- Meel, water en een mengkom
- De triplex plaat als ondergrond
- IJslollystokjes
- Draad
- Een schaar
- Lijm

Wat nu?

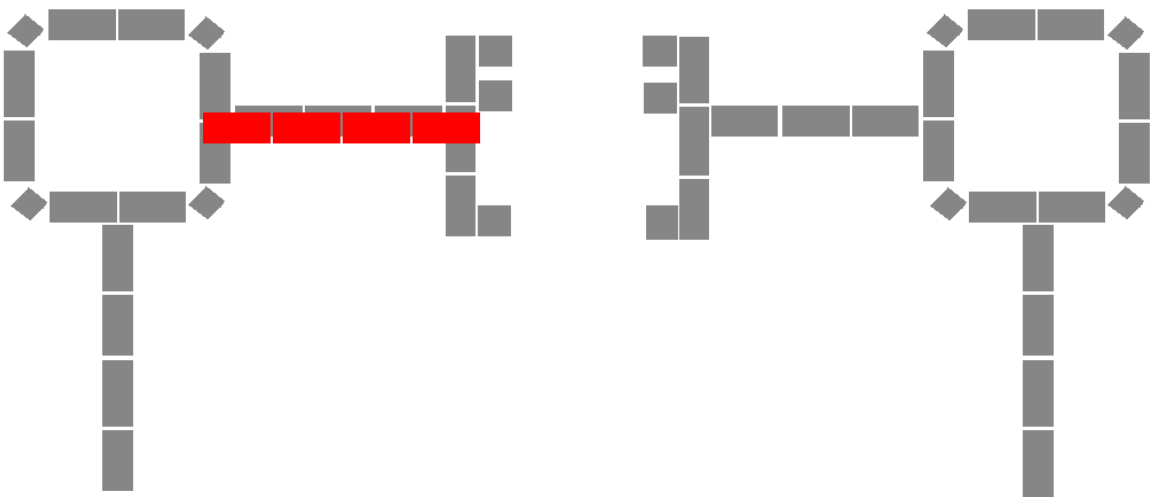
- Het kasteel bestaat uit vier verschillende delen: het poorthuis, twee torens en de muren er tussen in. Om een stevig kasteel te krijgen bouwen we ze allemaal tegelijk, zodat ze aan elkaar vast zitten en elkaar ondersteunen.
- Behalve het metselen van de vier onderdelen, zijn er nog kleine onderdeeljes die je halverwege het bouwen van het kasteel nodig hebt: twee vloeren per toren, een vloer voor het poorthuis, vier ladders en een valhek.
- 1. Het bouwen van het kasteel bestaat uit vier fases: het bouwen van het kasteel tot de eerste verdieping (10 lagen). 2. Het plaatsen van de vloeren en trappen van de eerste verdieping en het plaatsen van het dak en het valhek van het poorthuis. 3. Het bouwen van de tweede verdieping (10 lagen & 5 lagen), het plaatsen van de laatste vloeren en trappen. 4. Het plaatsen van de kantelen.
- Heb je zelf ideeën om het kasteel er beter, mooier of groter uit te laten zien? Dat mag natuurlijk! Deze opdracht is voor een basisvorm van een kasteel, als je het beter en mooier kan maken, ga je gang!

Stap 1, de eerste verdieping

- Leg de metselsteentjes volgens het voorbeeld, probeer zoveel mogelijk dezelfde (grote) stenen te gebruiken om alles even hoog te houden.
- Meng het meel met wat water tot je een dikke pasta hebt gekregen.

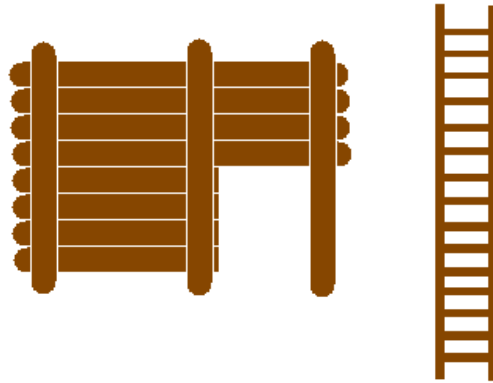

- Hierna metsel je de muren op tot 10 lagen hoog, denk er aan om iedere rij stenen om en om te metselen, zodat de ruimten tussen de stenen elke laag anders is. Zie de rode stenen.

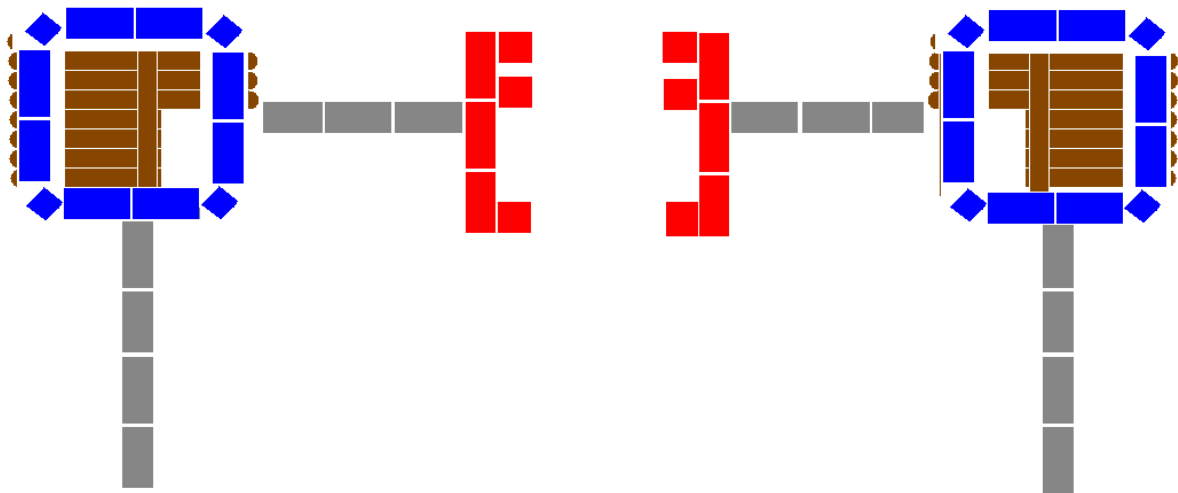
Stap 2, de eerste verdieping

- Alle muren zijn nu 10 lagen hoog.
- Nu maken we de vloeren van de torens (4x) en de ladders (4x) van de torens

- De vloeren maak je van ijslolly stokjes waarvan je er drie overdwers lijmt. Zorg dat de vloeren even breed/lang zijn als de torens.
- De ladders maak je van satéprikkers, waarvan je kleine stukjes overdwers lijmt of vastbind met draad. Zorg dat de ladders net iets hoger zijn dan de 10 lagen van de muur.

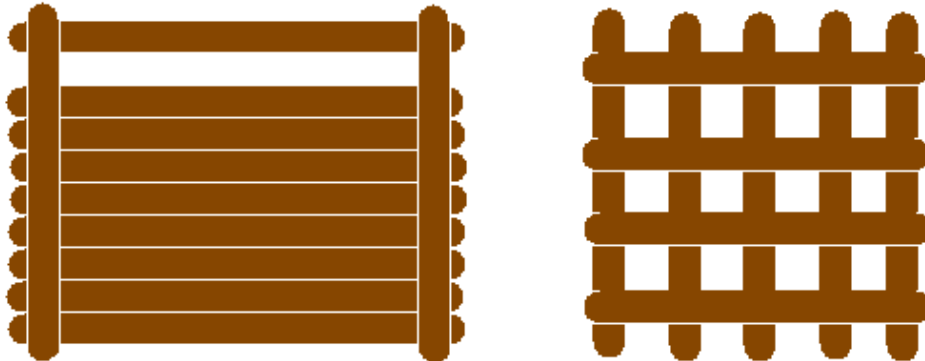
Stap 2, de eerste verdieping

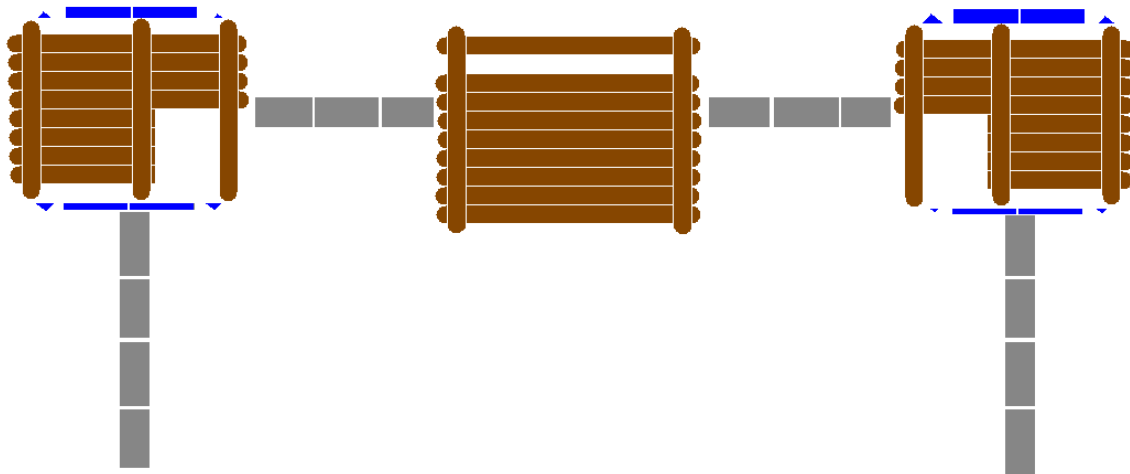
- De blauwe muren (de torens) metsel je nogmaals 10 lagen, tot 20 hoog.
- De rode muren (het poorthuis) metsel je nogmaals 5 lagen, tot 15 lagen.

Stap 3, Het poorthuis en de torens

- Nu maak je het dak van het poorthuis en het valhek.

- Zorg ervoor dat het valhek door de openruimte in het dak past.
- Plaats de tweede verdieping op de torens.

Stap 4, Kantelen

- Op alle delen van de muur, de torens en het poorthuis metsel je kantelen. Dit betekent eerst 2 extra lagen metselen, daarna metsel je een laatste laag om en om, net als de tanden van een zaag.

Klaar!

Middeleeuwse Hutten

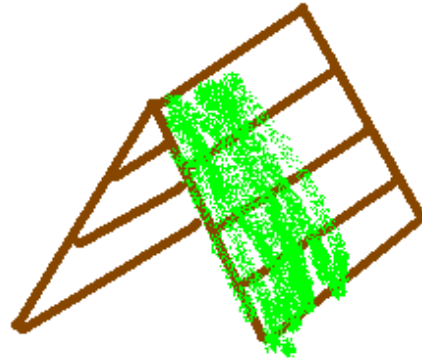
Naast het bouwen van het kasteel zijn er twee soorten hutje die je kunt maken, een voor buiten het kasteel, waar de boeren en horigen vroeger in woonden. De andere is een hutje dat tegen de binnenkant van een kasteelmuur leunt. Deze hutjes kun je zelf in een korte tijd maken.

Wat heb je allemaal nodig?

- De triplex plaat als ondergrond
- IJslollystokjes
- Satéprikkers
- Gras of stro
- Draad
- Een schaar
- Lijm

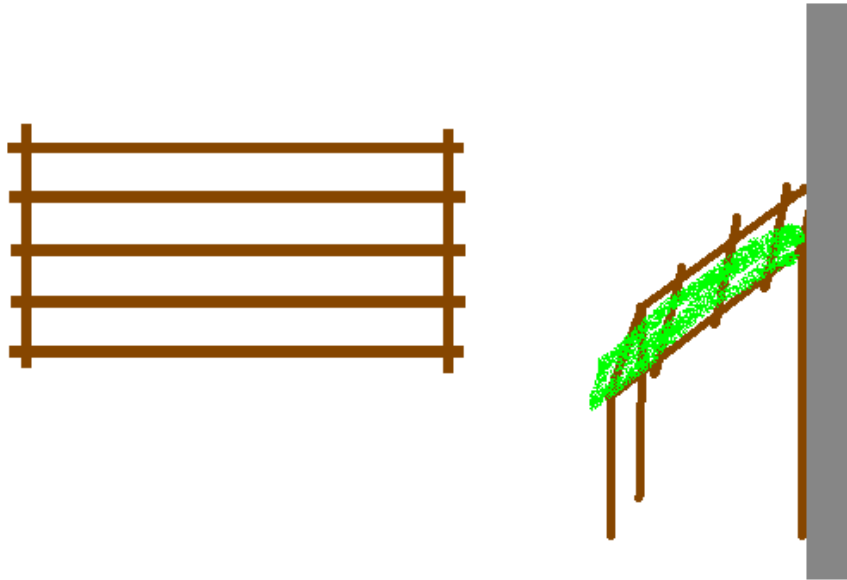
Wat nu?

- Eerst maken we de hutjes voor buiten het kasteel. Je maakt twee rekjes van satéprikkers, je kunt ze aan elkaar plakken of samenbinden. De twee rekjes maak je aan de bovenste, lange kant vast zodat er een omgekeerde V ontstaat. Daarna plak je het gras of stro van boven naar beneden over de rekjes.

- Kun je zelf de achterkant dichtmaken? Plak kleinere stukjes sateprikker van het ene rekje naar de andere kant en plak er gras of stro op. Klaar!

- Nu maken we de hutjes die tegen de kasteelmuur leunen. Je begint weer met een rekje zoals hierboven, alleen heb je er nu maar één nodig. Nu maak je aan elke hoek van het rekje een poot vast, maar zorg ervoor dat de voorste pootjes korter zijn dan de achterste. Het dak loopt dus van hoog (aan de kant van de kasteel muur) naar laag (het midden van het kasteel.) Plak op dit dak ook weer stro of gras. Zoek een mooi plaatsje tegen een kasteel muur. Klaar!

Verandering!

Kastelen zijn nooit hetzelfde gebleven, in het begin waren ze van hout en aarde. Later werden het gigantische bouwerken van steen, met slotgrachten torens, donjons etc. Het kon altijd beter, sterker, groter en mooier. Dat is waar deze laatste opdracht over gaat. Wat kan je nog verzinnen om aan het kasteel toe te voegen? Wat mist nog? Wat wil jij er bij maken?

Wat heb je nodig?

Kijk goed naar wat er al gemaakt is en kijk naar de materialen die je op school of thuis hebt. Wat kun je gebruiken? Praat erover met klasgenoten en je ouders.

Wat nu?

- Bedenk wat je wilt maken/toevoegen.
- Maak een plan en/of een tekening.
- Wil je het alleen doen of in een groep?
- Ga je iets toevoegen of veranderen? Als je iets wil veranderen, vraag dan eerst wat de maker er van vindt!
- Ga je gang!

KASTELEN

Verrijking [Opdrachtkaart]

Droomkasteel

Nu je in de geschiedenis lessen en met deze opdrachten zo veel met kastelen bezig bent, heb je vast ideeën over hoe jouw droomkasteel eruit ziet. Maak een tekening van je droomkasteel! Je mag hierbij gebruik maken van alle tekenmaterialen, je kunt plaatjes van kastelen als voorbeelden gebruiken of helemaal zelf bedenken hoe het eruit gaat zien. Als je tekening af is, kun je dan ook zeggen hoeveel stenen je nodig hebt voor je kasteel? Hoe weet je dat, welke manier van berekenen heb je gebruikt? Als je klaar bent kun je de tekening aan de klas laten zien en vertellen hoe je de hoeveelheid stenen hebt uitgerekend.

- Teken je droomkasteel.
- Reken uit hoeveel stenen je nodig hebt voor je droomkasteel.

Spreekbeurt Kastelen

In de geschiedenisles heb je al veel geleerd over kastelen, maar niet alle onderwerpen kunnen behandeld worden. Kies zelf een onderdeel van het thema kastelen uit en geef hier een spreekbeurt over. Je kunt denken aan de volgende onderwerpen; mensen die in kastelen wonen, de bouw van kastelen, het doel van kastelen, hoe verover je een kasteel en vele andere onderwerpen. Bij je spreekbeurt kun je meer doen dan alleen maar praten over je onderwerp. Denk ook aan plaatjes, filmpjes, een maquette van papier of lego en nog veel meer dingen om je klasgenoten te laten zien en horen waar het over gaat.

- Houdt een spreekbeurt over een deelonderwerp van kastelen.
- Gebruik meer dan alleen maar woorden.

Kastelen bouw

In de hoofdopdracht is er een kasteel gebouwd van steentjes. Er zijn nog veel meer manieren om een kasteel te bouwen. Welke manieren kun jij bedenken? Kies er één uit en bouw een kasteel van dat materiaal. Je kunt het internet gebruiken voor inspiratie. Neem je kasteel mee naar school of maak er foto's van en laat deze zien aan je klasgenoten.

- Bedenk andere materialen om een kasteel van te maken.
- Kies één materiaal en bouw er een kasteel van.
- Laat je kasteel of foto's van je kasteel zien aan de klas.

Kasteelverhalen

In de lessen en in de opdrachten lees je voortdurend over kastelen, kun je zelf ook een verhaal schrijven over kastelen? Welke verschillende tekstsoorten ken je? Kies een tekstsoort uit en schrijf over kastelen. Probeer het bouwen van kastelen er in te verwerken.

- Welke tekstsoorten ken je allemaal?
- Kies een tekstsoort uit en schrijf een verhaal over kastelen, gebruik het bouwen van kastelen in je tekst.
- Laat een klasgenoot de tekst lezen en zij/haar mening geven.
- Herschrijf je tekst en lees de tekst voor aan je klas.

Kastelen in Engeland

<http://www.youtube.com/watch?v=fbZkhyX98is&feature=related>
<http://www.youtube.com/watch?v=64tCM9zXTE4&feature=related>
<http://www.youtube.com/watch?v=D-2DcvZtnjE&feature=related>

Bekijk de filmpjes over kastelen in Noord Wales en luister goed naar de presentator. Kun je hem goed verstaan, begrijp je wat hij vertelt? Als je naar de filmpjes kijkt en luistert naar de presentator, kun je een korte samenvatting schrijven over de inhoud van de filmpjes?

- Bekijk de filmpjes
- Schrijf een korte samenvatting.
- Vergelijk je samenvatting met de samenvatting van klasgenoten.

